

جنگ ترکیه در شمال عراق: بر اساس ارقام

به قلم مایکل نایتز (/fa/experts/maykl-naytz-0/)

۱۴ اوت ۲۰۲۲

همچنین دست‌یافتنی به

(English (/policy-analysis/turkeys-war-northern-iraq-numbers

العربية (/policy-analysis/hrb-trkya-fy-shmal-alraq-balarqam/)

درباره نویسنده

مایکل نایتز (/fa/experts/maykl-naytz-0/)

مایکل نایتز هموند جیل و جی برنشتاین در انستیتو واشنگتن و کارشناس امور نظامی و امنیتی عراق، ایران و کشورهای خلیج فارس است. او مقیم بوستون است و یکی از بنیانگذاران پلتفرم «شبه‌نظامیان زیر ذره‌بین» که تحلیل‌های عمیق از تحولات مربوط به شبه‌نظامیان تحت حمایت ایران در عراق و سوریه ارائه می‌کند.

دکتر

تحلیل کوتاه

آنکارا در حال نبردی عمدتاً پنهان مرگبار و ضدشورش علیه حزب کارگران کردستان (پ.ک.ک) در آن سوی مرزهاست ولی افزایش توجه عمومی ممکن است هزینه‌های زیادی برای منافع آمریکا و استقلال عراق داشته باشد

در ۲۷ جولای عراق در شورای امنیت سازمان ملل شکایتی علیه ترکیه مطرح کرد و شبه‌نظامیان عراقی راکت‌هایی را به کنسولگری ترکیه در موصل شلیک کردند. هر دو اقدام واکنشی به حمله توپخانه‌ای ترکیه در ۲۰ جولای بود که منجر به کشته شدن ۱۱ عراقی و مجروح شدن سی‌وسه تن در تفرجگاه پَرخ در منطقه کردستان عراق شد. این حملات همچنین جدیدترین حوادث در منازعه‌ای است که ده‌ها سال ادامه داشته و عمدتاً دور از چشم مانده است و حالا به لحاظ کمی و کیفی در حال شدت گرفتن است. بهره‌مندان اصلی این درگیری‌ها احتمالاً شبه‌نظامیان مورد حمایت ایران هستند که از ترکیه به عنوان توجیهی تازه برای حملات به اصطلاح «مقاومت» در بیرون از چارچوب دولت عراق استقبال می‌کنند. اگر مسیر جاری ادامه یابد، خطرات متعددی برای منافع آمریکا و عراق به دنبال خواهد داشت.

چرا ترکیه درگیر عملیات در داخل عراق بوده است

در سال ۱۹۸۳ ترکیه حملات زمینی و دیگر عملیات‌های برون‌مرزی علیه پایگاه‌هایی متعلق به حزب کارگران کردستان (پ.ک.ک) را آغاز کرد که یک گروه شبه‌نظامی ترکیه‌ای است و از سوی آنکارا و واشنگتن و دولت‌های دیگر به عنوان نهادی تروریستی شناخته شده است. بیشتر این حملات در پاسخ به حملات مشخصاً دردناک پ.ک.ک بود که منجر به کشته شدن سربازان یا پرسنل پلیس در داخل ترکیه می‌شد. دولت صدام حسین گاه برای عملیات‌های ترکیه تا سه مایل داخل خاک عراق تایید ضمنی می‌داد. تا میانه دهه ۱۹۹۰ بخش‌هایی از کمربند مرزی که ترک‌ها آن را «منطقه خطر موقت» می‌نامیدند تا ده مایل گسترش یافت.

بعد از آن‌که صدام در سال ۱۹۹۱ نیروهای خود را از شمال عقب کشید، حزب دموکراتیک کردستان حزب محلی آنجا نتوانست مانع تاسیس پایگاه‌هایی از سوی سلول‌های باتجربه پ.ک.ک در مناطقی (فراتر از ده مایل) داخل عراق شود. در پاسخ ترکیه یگان‌های زرهی سنگین

را تا پانزده میلی ان سوی مرز به دنبال شبه‌نظامیان اعزام می‌کرد و در نهایت یک پایگاه توپخانه‌ای و هلیکوپتری دائمی در بامرنی تاسیس کرد که هم یک قرارگاه دیدبانی و هم ابزاری برای افزایش دسترسی خود علیه پ‌ک‌ک بود با وجود این گروه مزبور به سادگی به سمت عمق بیشتری از کردستان عراق حرکت کرد و در جاهایی مثل گارا (در ۲۵ میلی مرز) کوهستان قندیل (۶۰ میلی) اردوگاه آوارگان رستم جودی که زیر نظر سازمان ملل و در منطقه مخمور قرار دارد (۱۱۰ میلی) و سنجار (که به پ‌ک‌ک گذرگاهی به مرز سوریه داد) نفوذ کرد.

از ابتدای سال ۲۰۰۸ حملات هوایی ترکیه به تدریج جای حملات زمینی را گرفت در اوایل ارتش آمریکا برای این حملات اطلاعات تجسسی فراهم می‌کرد تا ترکیه را به اتخاذ رویکردی گزینشی‌تر تشویق کند ولی ترکیه از آن زمان به بعد بیشتر به پهپادها و منابع انسانی خود برای کسب اطلاعات تجسسی تکیه کرده است.

توسعه طلبی و تنش‌افزایی

طی چند سال گذشته ترکیه برای بی‌اثر کردن عمق استراتژیک پ‌ک‌ک به تلاشی فوق‌العاده دست زده است. عملیات (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/will-putin-erdogan-raisi-summit-spark-turkish-incursion-syria>) (syria) های (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/will-putin-erdogan-raisi-summit-spark-turkish-incursion-syria>) (turkish-incursion-syria) بیرون (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/will-putin-erdogan-raisi-summit-spark-turkish-incursion-syria>) (summit-spark-turkish-incursion-syria) مرزی (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/will-putin-erdogan-raisi-summit-spark-turkish-incursion-syria>) (putin-erdogan-raisi-summit-spark-turkish-incursion-syria) بزرگی (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/will-putin-erdogan-raisi-summit-spark-turkish-incursion-syria>) را در سوریه آغاز کرده تا یگان‌های مدافع خلق کردستان را (که ابتدا انشعابی از پ‌ک‌ک بود) جابه‌جا کند و آنها را با شبه‌نظامیان مورد حمایت ترکیه جایگزین سازد در عراق رابطه همکاری آنکارا با حزب دموکراتیک کردستان این امکان را برایش فراهم کرده تا طیف وسیعی از تاکتیک‌ها را در آن سوی مرز اجرا کند بدون اینکه اغلب توجه بین‌المللی زیادی برانگیزد:

اول در سال ۲۰۱۴ بعد از تصرف موصل و گروگان‌گیری کارکنان کنسولگری ترکیه در آنجا از سوی داعش آنکارا عمیق‌ترین پایگاه خود را در عراق تاسیس کرد: زیلکان این پایگاه که در ارتفاعات مشرف به موصل ساخته شده است پانزده مایل داخل منطقه کردستان عراق قرار دارد و به شکلی تحریک‌آمیز در حیطه دید شبه‌نظامیان عراقی مورد حمایت ایران در دشت‌های نینوا واقع شده است.

دوم ترکیه عملیات‌های برون‌مرزی خود را مدرن‌سازی کرد حالا ترکیه به جای ورود موقت با یگان‌های زرهمی ناموثر عملیات‌های طولانی‌تری را در هر بهار آغاز می‌کند که طی آنها نیروهای ویژه چابک از طریق هلیکوپتر در عمق ۲۰ تا ۴۰ میلی داخل عراق روی تپه‌ها قرارگاه‌های کماندویی تاسیس می‌کنند تا برای دیدبانی و انسداد خطوط حرکت پ‌ک‌ک با استفاده از «آتش» (یعنی به‌کارگیری تکتیراندازها مسلسل‌ها موشک‌ها خمپاره‌ها پهپادها و هلیکوپترها) استفاده شود. امروز حدود ۶۰۰ مایل مربع از اراضی شمال عراق تحت پاسداری پایگاه‌ها و نقاط کنترل ترکیه قرار دارد که تقریباً ۴٫۵ درصد اقلیم کردستان و ۰٫۴ درصد کل خاک عراق می‌شود. بیشتر این قلمرو تا پیش از ورود ترکیه در کنترل کامل نیروهای گُرد عراقی قرار نداشت و از آن زمان به خاطر شرایط جنگی به شکلی فزاینده از جمعیت آن کاسته شده است.

سوم ترکیه حملات پهپادی خود را شدیداً افزایش داده و نه تنها مرز و نواحی قندیل را پوشش داده بلکه تا ۱۷۵ میلی داخل عراق هم دست به حمله زده است و نواحی تحت کنترل دولت فدرال مثل سنجار و موصل را هدف گرفته است در بسیاری از موارد خدمه پهپاد «بیرقدار» رهبران پ‌ک‌ک را ردگیری کرده و هدف گرفته‌اند که یا از طریق دنبال کردن آنها هنگام عبورشان از مناطق مرزی برای سفر به جنوب بوده است یا وقتی آنها (مثلاً در جستجوی درمان پزشکی) به مناطق شهری وارد می‌شدند و مورد شناسایی جاسوسان محلی قرار می‌گرفتند معمولاً نه مطلقاً این حملات پهپادی عملیات‌های بسیار موفقی هستند که خسارت جانبی اندکی دارند مشابه حملات پهپادی دقیق آمریکا علیه اهداف تروریستی در سرتاسر جهان.

اما تعقیب عمیق نیروهای پ‌ک‌ک از طرف ترکیه همچنین باعث شده تا به مناطقی برسد که شبکه‌های این گروه با شبه‌نظامیان مورد حمایت ایران در هم آمیخته‌اند و این چرخه‌ای از تنش‌افزایی را ایجاد کرده است که خطر از دست رفتن کنترل را به همراه دارد این امر بیش از همه در سنجار مشهود است جایی که شرکای ایزدی تهران به شکلی با شبه‌نظامیان پ‌ک‌ک آمیخته می‌شوند که تشخیص آنها دشوار است اقدامات آنکارا در این مناطق از جمله هدف (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/ahrar->)

[sinjar-militia-employment-yazidi-community](https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/ahrar-sinjar-militia-employment-yazidi-community)) (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/ahrar-sinjar-militia-employment-yazidi-community>) (مilitia-employment-yazidi-community) گرفتن (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/ahrar-sinjar-militia-employment-yazidi-community>) فرماندهان (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/ahrar-sinjar-militia-employment-yazidi-community>) ارشد (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/ahrar-sinjar-militia-employment-yazidi-community>) شبه (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/ahrar-sinjar-militia-employment-yazidi-community>) نظامیان (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/ahrar-sinjar-militia-employment-yazidi-community>) ایزدی (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/ahrar-sinjar-militia-employment-yazidi-community>) و کشتن غیرنظامیان در پرخ منجر به حملات فزاینده راکتی و پهپادی شبه‌نظامیان به پایگاه‌های ترکیه در عراق شده که معمولاً ترکیه را وادار به حملات توپخانه‌ای هوایی و پهپادی علیه این شبه‌نظامیان کرده است □
محل تصویر

توصیه‌ها برای سیاست‌گذاری

به رغم موقعیت پیک‌پیک که به عنوان گروهی که در فهرست تروریستی آمریکا قرار دارد و جایگاه ترکیه به عنوان یک متحد ناتو و واشنگتن هنوز دلایل زیادی دارد که دنبال محدودکردن این منازعه رو به گسترش باشد:

- حاکمیت عراق تضعیف می‌شود تا وقتی ترکیه بتواند بدون عواقب بین‌المللی عمیق‌تر و عمیق‌تر در داخل عراق حمله کند محیط آماده‌تری برای ایران ایجاد می‌کند تا ایران هم همین کار را بکند در ماه مارس سپاه پاسداران علناً به شلیک موشک‌های بالستیک به اربیل اذعان (<https://www.aljazeera.com/news/2022/3/13/missiles-hit-iraqs-kurdish-capital-no-casualties-officials>) کرد اما انتقاد بین‌المللی علیه این حمله ایران تا حدی کمرنگ شد چون ابراز نگرانی مشابهی نسبت به موارد نقض حاکمیت عراق از سوی ترکیه ابراز نشده بود بدون رویکردی یکپارچه اعمال فشار از سوی واشنگتن علیه تهران برای متوقف کردن تخلفات همیشگی ایران کاری دشوار خواهد بود خواه حملات مستقیم علیه جناح‌های شورشی گرد ایرانی یا حملات شبه‌نظامیان نیابتی بدون اجازه دولت عراق □
- شبه‌نظامیان مورد حمایت ایران از این بحران بهره‌برداری می‌کنند □ مطابق (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/muqawamas-duel-turkey>) انتظار (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/muqawamas-duel-turkey>) شرکای تهران در «مقاومت» در حال اتحاد برای پیوستن به حملات ضد ترکیه هستند در ۲۲ جولای در پی حمله پهپادی به پایگاه ترکیه در باصرنی اصحاب‌الکھف رسانه پروپاگاندای مقاومت هشدار (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/claiming-without-claiming-iraqi-militia-responses-turkish-attacks>) صادر (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/claiming-without-claiming-iraqi-militia-responses-turkish-attacks>) آنکارا (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/claiming-without-claiming-iraqi-militia-responses-turkish-attacks>) کرد (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/claiming-without-claiming-iraqi-militia-responses-turkish-attacks>)

(without-claiming-iraqi-militia-responses-turkish-attacks): «قتل در برابر قتل پهباد در برابر پهباد راکت برابر توپ». در واقع در زمانی که شبه‌نظامیان دیگر نمی‌توانند به شکل قابل قبولی ادعای جنگ با داعش یا ائتلاف به رهبری آمریکا داشته باشند ترکیه بهانه‌ای جدید به آنها برای «مقاومت» مسلحانه علیه اشغال می‌دهد با امکان دادن به این گروه‌ها برای توجیه مالکیت غیرقانونی و استفاده از پهبادها و راکت‌ها آنکارا نادانسته ثبات دولت عراق را تحلیل می‌برد.

• **جریان انرژی و آب ممکن است محدود شود** گذشته از این نکته اساسی که شرکای آمریکا (عراق و ترکیه) باید با هم در صلح باشند همکاری عراق و ترکیه برای صدور انرژی بسیار ضروری به اروپا به عنوان روشی برای جایگزین کردن تولید روسیه امری حیاتی است. افزایش تنش‌ها بعد از حوادثی مثل فاجعه پرخ سازش بغداد و ترکیه را بر سر امور انرژی دشوارتر خواهد کرد خصوصاً پرونده **حکمت** <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/iraq-turkey-pipeline-arbitration-avoiding-policy-train-wreck> که در آینده نزدیک باید برای آن تصمیم‌گیری شود و در مورد تصمیم ترکیه برای اجازه دسترسی مستقیم اقلیم کردستان به خط لوله عراق-ترکیه و صدور نفت بدون تایید بغداد است. از این گذشته عراق و سوریه هر دو نیازمند دریافت آب بیشتری از ترکیه هستند همان‌طور که آیلنا رومانوفسکی سفیر جدید آمریکا در اینکار <https://shafaq.com/en/Iraq-News/US-express-readiness-to-help-iraq-overcome-water-crisis> <https://shafaq.com/en/Iraq-News/US-express-readiness-to-help-iraq-overcome-water-crisis> سیاسی <https://shafaq.com/en/Iraq-News/US-express-readiness-to-help-iraq-overcome-water-crisis> خود بعد از ورود به بغداد به آن اشاره داشت. این در شرایط خصمانه جاری بعید است رخ دهد. جلوگیری از بحران یا کاهش آن بین شرکای آمریکا به طور کلی انرژی بسیار کمتری از سیاست‌گذاران می‌گیرد تا ترمیم شکاف‌ها بعد از واقعه. اگر آمریکا می‌خواهد زمان کمتری در خاورمیانه صرف کند بهترین راه برای این کار جلوگیری از تنش‌هاست نه آنکه بگذارد به نقطه جوش برسد و سرریز شود. با وجود این واشنگتن برای کمک به بغداد و آنکارا جهت همفکری بر سر یک راه حل برد-برد در پرونده حکمت خط لوله تاخیر زیادی داشته است آن هم به رغم نشانه‌های آشکار از یک شکست قریب‌الوقوع در سیاست‌گذاری.

در مورد عملیات‌های برون‌مرزی دو همسایه درباره مقررات و خطوط قرمز این موضوع پیش‌تر مذاکره کرده‌اند و می‌توانند باز هم این کار را بکنند خصوصاً با پادرمیانی آمریکا. وقتی تحقیقات زیر نظر سازمان ملل درباره واقعه پرخ کامل شود یک تلاش حقیقت‌یابی جامع‌تر باید صورت بگیرد تا معلوم شود عملیات‌های ترکیه در بخش دورافتاده و کم‌جمعیت در عمق بیست مایلی مرز چقدر دامنه‌دار است. محققان همچنین باید حملات همیشگی توپخانه‌ای و هوایی ایران به کردستان را بررسی کنند.

در نهایت آنکارا حق ندارد یک پایگاه نظامی بزرگ و تحریک‌آمیز را که یکجانبه احداث شده در عمق خاک عراق در زیلکان نگه دارد. جدیدترین حملات راکتی به کنسولگری موصل نشان داد این پایگاه که نمادی از سیاست حمله بی‌محاباست برای منافع ترکیه زبان‌بخش است چه رسد به منافع عراق و آمریکا. در عین حال واشنگتن نباید منطق ترکیه برای چنین رفتاری را فراموش کند خود آمریکا هم نمی‌تواند قبول کند یک سازمان تروریستی خارجی شبکه‌ای از پایگاه‌ها را در ۶۰ تا ۱۰۰ مایلی خاک‌اش گسترش دهد. به همین ترتیب نباید با یک راهبرد ضدشورش که به نظر می‌رسد جواب می‌دهد (دست‌کم به لحاظ تاکتیکی) مخالفت کند.

برای حل این معما واشنگتن باید تلاش‌های جدی چندجانبه‌ای را تجدید کند تا علاوه بر کاهش تنش در خشونت‌های ترکیه و پیک‌پیک به آنکارا سطحی از اطمینان خاطر درباره امنیت مرزی بدهد. به نفع واشنگتن است که بخشی از راه حل عراق و ترکیه باشد و کمک کند بغداد امتیازاتی از آنکارا دریافت کند که به طور ایده‌آل شامل انتقال مشهود نیروها از زیلکان است. در صورتی که این کار انجام نشود شبه‌نظامیان مورد حمایت ایران کماکان خود را در نقش تنها مدافعان حاکمیت عراق جلوه خواهند داد.

مایکل ناپتز هموند برنستاین در انستیتو واشنگتن و یکی از بنیان‌گذاران پلتفرم «شبه»

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/series/militia-spotlight>)

بظامیان (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/series/militia-spotlight>)

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/series/militia-spotlight>)

ریبر (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/series/militia-spotlight>)

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/series/militia-spotlight>)

زهره (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/series/militia-spotlight>)

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/series/militia-spotlight>)

بین (<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/series/militia-spotlight>)

(<https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/series/militia-spotlight>) « است »

BRIEF ANALYSIS

Arab Syrian IDPs of Tal Rifaat also Want to Go Home

اوت ۲۰۲۲ ۱۲

Rena Netjes

[\(/policy-analysis/arab-syrian-idps-tal-rifaat-also-want-go-home\)](#)

BRIEF ANALYSIS

Navigating the Political Impasse Between Sadrists and the Coordination Framework

اوت ۲۰۲۲ ۱۲

Azhar Al-Rubaie

[\(/policy-analysis/navigating-political-impasse-between-sadrists-and-coordination-framework\)](#)

BRIEF ANALYSIS

Oman's Economic Success Is Driven by Accountability as Much as Oil

اوت ۲۰۲۲ ۱۱

Jonathan Campbell-James

[\(/policy-analysis/omans-economic-success-driven-accountability-much-oil\)](#)

[\(fa/policy-analysis/trkyh/\) ترکیه](#)

[\(fa/policy-analysis/raq/\) عراق](#)

[\(fa/policy-analysis/ayran/\) ایران](#)